

Дисципліна з підготовки доктора філософії:

ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

Спеціальність	221 “Стоматологія”
Освітньо-наукова програма	“Стоматологія”, 2020
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Навчальний рік	2021-2022
Статус дисципліни (обов’язкова/вибіркова)	Вибіркова
Мова викладання	українська, англійська
Загальне навантаження	8 кредитів ЄКТС
Курс / семестр	II-III курси / 3-6 семестри
Укладач (і)	д.мед.н, професор ЗВО Сергій ШУВАЛОВ; к.мед.н, доцент ЗВО Людмила ШКІЛЬНЯК, surg.stom@vnmu.edu.ua
Викладач (і), гостьові лектори	професор ЗВО Сергій ШУВАЛОВ
Місце проведення, контакти	Кафедра хірургічної стоматології Адреса: 21000, м. Вінниця, вул.Пирогова, 46, телефон +380432509497 surg.stom@vnmu.edu.ua t001044@vnmu.edu.ua

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

АНОТАЦІЯ

Аспіранту винесені питання диференційної діагностики та найновітніші наукові дані щодо найбільш поширених захворювань щелепно-лицевої ділянки з наданням невідкладної допомоги при основних невідкладних станах в розрізі вищевказаних напрямків та диспансерний нагляд.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою викладання навчальної дисципліни “Хірургічна стоматологія” є здобуття аспірантами знань, навичок та вмінь, достатніх для продукування нових ідей, виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їх впровадження у практичну стоматологію, науково-педагогічну діяльність та інші сфери життя.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Хірургічна стоматологія” є формування системи знань, професійних умінь, педагогічної майстерності, дослідницько-інноваційної діяльності та практичних навичок під час ведення пацієнтів у клініці терапевтичної стоматології.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

ПРН 1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації.

- ПРН 2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.
- ПРН 3. Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формувати питання та визначати шляхи їх рішення.
- ПРН 4. Формувати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.
- ПРН 5. Розробляти дизайн та план наукового дослідження.
- ПРН 6. Виконувати оригінальне наукове дослідження.
- ПРН 7. Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників.
- ПРН 8. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.
- ПРН 9. Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження.
- ПРН 10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.
- ПРН 11. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій.
- ПРН 12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.
- ПРН 13. Організовувати освітній процес.
- ПРН 14. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.
- ПРН 15. Організовувати роботу колективу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди).
- ПРН 16. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
- ПРН 17. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

3. РОЗПОДІЛ ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ ТА ГОДИНАМИ НАВЧАННЯ

Вид занять	Години
Практичні заняття	90
Самостійна роботи	90
Медична практика	60
Всього	240

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви змістових модулів і тем
Модуль 1. Знеболення в хірургічній стоматології та видалення зубів: інструментарій, показання та протипоказання, підготовка хворого, ускладнення під час знеболення та видалення зуба і в післяопераційному періоді, їх лікування та профілактика.	
1.	Методика обстеження порожнини рота, щелеп, обличчя та шиї. Асептика та антисептика під час стоматологічних втручань на обличчі та в порожнині рота.
2.	Місцеве потенційоване знеболення. Загальне знеболення
3.	Місцеві анестетики, їх властивості, побічні дії. Обладнання для місцевого знеболення.
4.	Аплікаційна та інфільтраційна анестезія: показання, техніка виконання, ускладнення, їх профілактика і лікування.
5.	Провідникові анестезії на нижній щелепі: показання, техніка проведення, ускладнення, їх лікування.

6.	Блокада рухових волокон нижньощелепного нерва: показання, техніка виконання, ускладнення, їх лікування.
7.	Провідникові анестезії на верхній щелепі: показання, техніка проведення, ускладнення, їх лікування.
8.	Центральні провідникові методи знеболення нижньої та верхньої щелепи з прилеглими тканинами.
9.	Показання та протипоказання до видалення зубів, підготовка хворого до операції. Методики видалення зубів.
10.	Інструментарій для видалення зубів. Видалення коренів та зубів верхньої і нижньої щелепи. Ускладнення під час видалення зубів: клініка, діагностика, лікування і профілактика.
11.	Ускладнення після видалення зубів в післяопераційному періоді: клініка, діагностика, лікування і профілактика.
12.	Хвороби прорізування зубів. Затримані та напівзатримані зуби. Клініка, діагностика, лікування і ускладнення. Перикороніт: клініка, діагностика, лікування, ускладнення.
13.	Серцево-легенева реанімація в практиці хірурга стоматолога.
Модуль 2. Запальні та гнійно-запальні захворювання тканин щелепно-лицевої ділянки, клініка, діагностика, лікування.	
14.	Гострий одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп.
15.	Хронічний одонтогенний та неодонтогенний періостит щелеп.
16.	Гострий одонтогенний та неодонтогенний остеомієліт щелеп.
17.	Хронічний одонтогенний та неодонтогенний остеомієліт щелеп.
18.	Гострі запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба.
19.	Хронічні запальні захворювання скронево-нижньощелепного суглоба.
20.	Гострі та хронічні одонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки.
21.	Гострі та хронічні неодонтогенні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки.
22.	Запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки
23.	Гострі та хронічні захворювання слинних залоз.
Модуль 4. Відновлювальна хірургія щелепно-лицевої ділянки. Планування відновлювальних операцій, підготовка хворих. Зубна та щелепно-лицева імплантація. Біологічні основи стоматологічної імплантації.	
24.	Пластика місцевими тканинами. Показання, техніка операцій.
25.	Пластика місцевими тканинами. Показання, техніка операцій.

26.	Пластика стебловим клаптем В.П. Філатова. Покази та техніка операцій.
27.	Біологічні засади та методи трансплантації кісткових, хрящових тканин. Вільна пересадка тканин. Шкірна та кісткова пластика. Вільна пересадка комбінованих трансплантатів. Результати, ускладнення.
28.	Пластика біля ротової ділянки. Післяопераційні деформації верхньої губи. Показання, техніка операцій.
29.	Мікрохірургія в практиці щелепно-лицевої хірургії: клапти з осьовим судинним малюнком, види, переваги та недоліки. Показання, техніка операцій.
30.	Контурна пластика для виправлення форми обличчя та щелеп. Показання, техніка операцій. Особливості лікування келоїдних рубців на обличчі.
32.	Косметичні операції на обличчі і шиї. Зморшки: етіологія, клініка, діагностика, методи лікування.
33.	Зубна та щелепно-лицева імплантація. Біологічні основи стоматологічної імплантації: Види імплантатів.
34.	Хірургічний етап стоматологічної імплантації. Підготовка альвеолярного паростка до імплантації. Результати, ускладнення стоматологічної імплантації, їх лікування.
35.	Хірургічна підготовка порожнини рота до протезування.
36.	Хірургічні методи в комплексному лікуванні захворювань пародонту. Показання, техніка, кістково-заміщуючі матеріали.
37.	Лікувальна фізкультура, фізіотерапія в комплексі реабілітаційних заходів хірургічних стоматологічних хворих. Трудова експертиза при захворюваннях щелепно-лицевої ділянки.
38.	Етіологія, патогенез, діагностика і профілактика природжених вад обличчя.

Медична (лабораторна) практика здійснюється під час роботи з хворими (в лабораторії):

№ з/п	Тема
1.	Кафедра хірургічної стоматології ВНМУ імені М.І. Пирогова
2.	Міська клінічна стоматологічна поліклініка м. Вінниці
3.	Стоматологічна клініка «Пріор»
4.	Науково-дослідна лабораторія функціональної морфології та генетики розвитку
5.	Навчально-наукова клініко-діагностична лабораторія ПЛР
6.	Науково-дослідна лабораторія експериментальної нейрофізіології
7.	Клініко-діагностична гастроентерологічна лабораторія
8.	Бактеріологічна лабораторія
9.	Науково-дослідна лабораторія доклінічного вивчення фармакологічних речовин
10.	Науково-дослідна клініко-діагностична лабораторія
11.	Клініко-діагностична лабораторія науково-дослідного інституту реабілітації інвалідів

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, консультація, навчальна дискусія, суперечка, організація дослідження, спостереження, ілюстрація, демонстрація тематичних хворих, демонстрація, клінічно-дослідні роботи, проведення експерименту, виконання графічних робіт, робота в клініці, проведення практики, самостійна робота, досліді, вправи, лабораторний досвід, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід, метод проблемного викладу, репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, проблемно-пошуковий, дослідницький, творчий, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення.

6. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ – іспит

ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль; програмований контроль.

7. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю успішності навчання: оцінка з дисципліни (іспит) аспіранта складається з суми балів поточного контролю та балів, отриманих за іспит.

Форма поточного контролю успішності навчання: сума балів поточного контролю визначається на основі оцінок поточної навчальної діяльності аспіранта із всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання кожної теми:

Оцінка “відмінно” виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст теми заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка “добре” виставляється за умови, коли аспірант знає зміст теми заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка “задовільно” ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту теми заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; неспроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка “незадовільно” виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні екзамену.

Критерії оцінювання під час проведення іспиту:

Оцінка “відмінно” (80-71) виставляється у випадку, коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання відповів на всі поставлені екзаменаторами запитання з дисципліни у повному обсязі, може проілюструвати відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих несуттєвих неточностей.

Оцінка “добре” (70-61) виставляється за умови, коли аспірант під час співбесіди та виконання отриманого завдання добре відповідає і добре розуміє всі поставлені екзаменаторами запитання з дисципліни, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих допущених помилок.

Оцінка “задовільно” (60-50) ставиться аспіранту на основі його знань всього змісту поставлених екзаменаторами під час співбесіди запитань, виконав отримане завдання і продемонстрував задовільний рівень розуміння та вмінь. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; неспроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням кількості допущених помилок.

Оцінка “незадовільно” виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам “задовільної” оцінки.

Розрахунок рейтингових балів

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком та Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим контролем, прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Інструкція оцінювання іспитів та диференційних заліків згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 р. (в основних положеннях з організації навчального процесу).

Підсумковий контроль є іспитом, що проводиться згідно розкладу іспитів. Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант під час іспиту, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Оцінка за екзамен відповідає шкалі: оцінка “5” – 80-71 бал, оцінка “4” – 70-61 бал, оцінка “3” – 60-50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня арифметична оцінка переводиться у бали згідно 120-бальної шкали.

Отримані бали за поточну успішність та іспит додаються і визначають оцінку з дисципліни.

Ця сума відповідає фіксованій шкалі оцінок: оцінка “5” – 200-180 балів, оцінка “4” – 179-160 балів, оцінка “3” – 159-122 бали.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для іспиту

180-200	A	Відмінно
170-179,99	B	Добре
160-169,99	C	
141-159,99	D	Задовільно
122-140,99	E	
	F X	Незадовільно, з можливістю повторного складання
	X	Незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів, навчальні фантоми та муляжі, технічні засоби навчання (комп'ютери з доступом до мережі Internet, використання відео- та фототеки).

10. ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам “Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ВНМУ ім. М.І. Пирогова” (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobro.PDF).

Відпрацювання пропущених аудиторних занять, повторне проходження контрольних заходів, а також процедури оскарження результатів проведення контрольних заходів здійснюються згідно “Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова” (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/pologPhD_org.pdf)

11. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <http://www.vnmu.edu.ua/кафедра-терапевтичної-стоматології/аспіранту>

ЛІТЕРАТУРА

1. Косметична отоластика з врахуванням біомеханіки шкіри: Навчальний посібник / Аветіков Д.С., Стебловський Д.В., Локес К.П., Резвіна К.Ю. – Полтава. –2020. – 108 с.
2. Історії хвороби з хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії / В.О. Маланчук, О.С. Воловар, О.Л. Ціленко та ін. –К.: Альфа. Реклама, 2015. –196 с. (укр., рос., eng.).
3. Ушкодження щелепно-лицевої ділянки у дітей [Текст]: монографія /Ткаченко П.І., Білоконь С.О., Лохматова Н.М. та ін.; УМСА – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2019. – 120 с.
4. Запальні процеси щелепно-лицевої ділянки в амбулаторній хірургії [Текст]: навч. посіб. / Ткаченко П.І., Колісник І.А., Панькевич А.І., ВДНЗУ «УМСА». – Полтава, 2017. – 103 с.
5. Маланчук В.О., Кришук М.Г., Копчак А.В. Імітаційне комп'ютерне моделювання в щелепно-лицевій хірургії. –К.: Видавничий дім «Асканія», 2013. –231 с
6. Тимофеев А.А. Челюстно-лицевая хирургия и хирургическая стоматология. – Медицина. -2020.-992 с.
7. Тимофеев А.А. Тесты контроля знаний по специальности «Челюстно-лицевая хирургия и хирургическая стоматология» : Учеб.пособие.-5-е изд., перераб. и доп. К., 2010.- 256 с.
8. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник.- К., 2011.- 752 с.

9. Кононенко Ю.Г. М.М. Рожко, Г.П. Рузін. Місцеве знеболення в амбулаторній стоматології: Посібник для студ. стомат. фак-тів, інтернів, лікарів-стоматологів / - Івано-Франківськ: Івано-Франківська держ. мед. академія, 2000. - 207 с.
10. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія / Під ред. В.О. Маланчука. Том 1 – К.: Медицина, 2011. – 672с
11. Неспецифічні лімфаденіти щелепно-лицевої ділянки у дітей (клініко-морфологічні аспекти): монографія / Ткаченко П.І., Старченко І.І., Білоконь С.О. та ін.; ВДНЗУ «УМСА». – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2018. – 120 с.

Допоміжна

1. Інтраопераційна профілактика утворення патологічних рубців шкіри в різних ділянках обличчя та шиї : Монографія / Аветіков Д.С., Соколов В.М., Лоза Х.О. – Полтава, 2018. – 156 с.
2. Клініко-морфологічне та біомеханічне обґрунтування методик підйому та мобілізації шкірно-жирових клаптів у соскоподібній ділянці : Монографія / Аветіков Д.С., Соколов В.М., Стебловський Д.В. - Полтава, 2018. – 171
3. Нижня ритидектомія з врахуванням біомеханіки шкіри : Навчальний посібник / Аветіков Д.С., Стебловський Д.В., Локес К.П., Попович І.Ю. – Полтава, 2021. – 96 с..
4. Діагностика та хірургічні методи лікування хронічних періодонтитів : Навчальний посібник / Волошина Л.І., Скікевич М.Г., Коробейнікова Ю.Л., Аветіков Д.С. – Полтава. –2020. – 118с.
5. Ключева С.К., Мороз Б.Т. Основы генетики для стоматологов. – СПб.:ООО «МЕДИ издательство», 2005. – 68 с.
6. Маланчук В.О., Копчак А.В. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні ураження щелепно-лицевої ділянки та шиї / Навчальний посібник. –К.: Видавничий дім «Асканія», 2008. –320 с. (укр., рос.).
7. Максимовская Л.Н., Рощина П.И. Лекарственные средства в стоматологии: Справочник. – 2-е изд. - М.: Медицина, 2020. – 240 с.
8. Марченко О.І., Казакова Р.В., Дичко Є Н., Рожко М.М., Гевкалюк Н.О. Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей. – Івано-Франківськ, 2004. – 134 с.
9. Местное обезболивание в стоматологии и челюстно-лицевой хирургии / сост.: Григорянц А. П., Марусов И.В., Федосенко Т.Д., Антонова И.Н., Григорянц А. А. - СПб: издательство Человек, 2017.
10. Неотложная помощь в амбулаторной стоматологической практике. Практическое пособие для врачей–стоматологов факультета повышения квалификации, клинических ординаторов, интернов и студентов 4–5 курсов стоматологического факультета / сост.: Богданов А.Б., Корячкин В.А., Алехова Т.М. — СПб: издательство СПбГМУ, 2018.
11. Стоматологічні захворювання: терапевтична стоматологія: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.В. Линовицька та ін.; за ред. А.В. Борисенка – К.: ВСВ Медицина, 2017. – 664 с.
12. Вдосконалення хірургічного лікування пацієнтів з інволюційним птозом шкіри верхньої та середньої зон обличчя : Монографія / Аветіков Д.С., Соколов В.М., Яценко І.В., Локес К.П. - Полтава, 2017. – 152 с.
13. Шувалов С.М. Заболевания и функциональные нарушения височно-нижнечелюстного сустава у детей и взрослых. Анатомическое строение сустава, функциональные особенности, клиника, диагностика, лечение.-Винница КНИГА-ВЕГА, 2012.-45 с.
14. Шувалов С.М. Специфические воспалительные заболевания челюстно-лицевой области (туберкулез, актиномикоз, сифилис). Неодонтогенные воспалительные заболевания лица: фурункулы, крбункулы и их осложнения - тромбофлебит вен орбиты и кавернозного синуса. Эритематозное воспаление, сибирская язва, нома.- Винница КНИГА-ВЕГА, 2012.- 30 с.
15. Шувалов С.М. Избранные работы по челстно-лицевой хирургии.-Винницкая обласная типография Книга-Вега, 2018. - 257с.
16. Юридические аспекты в практике стоматолога //Стоматолог, № 10, 2021.– С.8-9.
17. Пластична та реконструктивна хірургія : підручник / Д.С.Аветіков, В.М.Соколов, К.П.Локес та ін. 2-ге вид., переробл. – Львів : «Магнолія 2006», 2021. – 432 с.

18. Общее обезболивание в стоматологии. Практическое пособие для студентов 3–5 курсов стоматологического факультета и врачей–стоматологов факультета повышения квалификации / сост.: Богданов А.Б., Алехова Т.М., Хоровский О.Е. — СПб: издательство СПбГМУ, 2007.
19. Romanos G. E. Advanced Laser Surgery in Dentistry. – John Wiley & Sons, 2021.
20. Клінічна фармакологія та фармакокінетика в стоматології: Навчальний посібник / І.П. Мазур, М.Ф. Хайтович, Л.І. Голопиho. – К. : ВСВ “Медицина”, 2018. – 376 с. + 6 с. кольор. вкл.
21. Компресійно-дислокаційна м'язово-суглобова дисфункція скронево-нижньощелепних суглобів. Диференційна діагностика. Лікування / О.В. Рибалов, П.І. Яценко, О.І. Яценко, П.О. Москаленко ; МОЗ України, УМСА. - Полтава : АСМІ, 2019. - 111 с.
22. Рузін Г.П., Дмитрієва А.А., Стоян О.Ю. Хірургічна стоматологія і схемах і таблицях: Навч.посібник.- 2-е вид., доправ. і доп.- Вінниця, 2007.- 112 с.

Інформаційні ресурси

1. www.meduniver.com
2. <http://www.innerbody.com/>
3. www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed
4. http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2014_826Gepatyty/2014_826_nakaz_Gepatyty.doc
5. http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100402_297.htm
6. http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100630_647

Силабус з дисципліни “Хірургічна стоматологія” обговорено та затверджено на засіданні кафедри терапевтичної стоматології (протокол №9, від “26” квітня 2022 року).

Відповідальний за курс професор ЗВО Сергій ШУВАЛОВ

Завідувач кафедри професор ЗВО Сергій ШУВАЛОВ